

GONDOK és eredmények

A MEZŐGAZDASÁGI KÖNYVEK EGY FALUSI KÖNYVTÁRBAN

Községünkben, a 370 lakosú baranyamegyei Magyarlukafán legutóbb termelőszövetkezet alakult. Hiszem, hogy ebben a könyvtármunkának is volt valami része. Nálunk szeretik a mezőgazdasági könyveket. A legjobb olvasóim állandóan érdeklődnek mezőgazdasági könyvek iránt. Egyetlen ember kivételével valamennyi jó szakkönyvolvasóm tagja lett a termelőszövetkezetnek.

Sok községben panaszkodik a könyvtáros, hogy a felnőtt dolgozó parasztok nem olvasnak. Nálunk ez nincs így, jobban olvasnak, mint a fiatalok. A 120 olvasóm közül mindössze 30 az általános iskolás. Hogy ilyen jól olvasnak a felnőttek, azt hiszem, annak a mezőgazdasági irodalom iránti érdeklődés az oka.

Ez az érdeklődés nem jött meg egyszerre, lépésről-lépésre haladva sikerült a figyelmet felhívni a mezőgazdasági könyvekre. Csak miután látták, hogy hasznuk van a könyvből, szoktak rá az olvasásra. Havonta általában két esetben, de a téli hónapokban többször is tartunk könyvismertetést. Az egyik ismertetés mindig mezőgazdasági tárgyú.

A napokban kaptam a járási könyvtárból könyvpótlást, de még mindig kevés a mezőgazdasági könyvünk. Sok közülük nem is felel meg a helyi adottságoknak. Remélem, hogy ezeket fokozatosan sikerül a legújabb könyvekkel kicserélni. Nagyon kellene például az istállótrágya jobb felhasználásáról és a trágyalé trágyatelepen való tárolásáról valamilyen könyv. Mint a legtöbb faluban, nálunk is a csapadék a trágya legfontosabb alkotórészeit kimossa.

A silőzásról szóló könyvünk jó. (Bedők József: Szénakészítés) A könyv elolvasása után több gazda összefogott és közösen silóztak téli takarmányt.

Kaizer Ádám, Szabó István és Bogárné Ferenc bikahizlalással értek el szép eredményt, Bocsor Géza Szarvasmarhatenyésztés c. munkájának segítségével.

Nikolits György jó sertésenyésztő. Sokat tanult, különösen a sertések takarmányozásáról. Nálunk híg moslék volt szokásos a növedékállatok részére. Csire Lajos: Sertésenyésztés c. könyvének elolvasása után Nikolitssal együtt többen használnák jó eredménnyel a lucerna és lóhereszecskát az állatok takarmányozására.

Kovács János prémnyul-, Tóth Lajos kiváló selyemhernyótenyésztő. Mindkettő Anghi—Faluba: Méhészet, selyemhernyó, hal-, nyúl- és prémesállattenyésztés c. munkáját olvasták és sokat fel tudtak belőle használni. Stokker György a méhek telettelésénél sikerrel alkalmazta Örsi: Kis méhészkönyvének tanulságait.

Az asszonyok különösen a baromfitenyésztési szakkönyveket bujják. Nagyon jó hasznát veszik a háztáji baromfitenyésztésben. Most kaptuk meg Báldy: Baromfitenyésztés c. könyvét. Máris nagy a sikere. De szívesen olvasták azelőtt a Mezőgazdasági Kiskönyvtár sorozat kisebb terjedelmű baromfitenyésztési könyveit is. Részben a könyvek és részben a keltetőállomások segítségének köszönhetjük, hogy megnőtt a község baromfiállománya.

Községünkben eddig nem tartottak pulykát. Most a könyvek hatására erre is rátértek. Őt asszony próbálkozott vele sikerrel. Beadási kötelezettségüknek könnyen eleget tettek.

Sok ilyen apró esetet tudnék felsorolni. A lényeges azonban ebben csak az, hogy nincs már akadálya annak, hogy falun a dolgozó parasztok olvassák a mezőgazdasági könyveket. Kellő ajánlás kell hozzá, kevés utánjárás, no, meg jó könyv. Az előbbi majd csak megcsináljuk, az utóbbiból meg remélem kapunk eleget.

Fodor Géza né
népkönyvtáros

A KÖZPONTOSÍTÁS UTÁN

Az eredmények azt bizonyítják, hogy három igen lényeges kérdésben érezhető leginkább a javulás, amióta kialakult a Közlekedési Szakszervezet új, központosított hálózatának munkaszervezete.

1. A könyvellátás ma már rendszeres és biztosított. Nem fordulhat elő, hogy más célra használják fel azt az összeget, ami az üzemi könyvtár fejlesztését illetné meg.

2. Leegyszerűsödött az ellenőrzés (sok esetben most nyílt rá alkalom valójában először) és a könyvtárak kezelési eljárása. Ma már minden üzemi könyvtár egységes elvek szerint végzi a kezelési, nyilvántartási teendőket, ami áttekinthetővé teszi munkáját és egyúttal elejét veszi a könyvek elkallódásának. Itt említem meg — noha tulajdonképpen a

könyvellátás kérdését mozdítja elő — milyen hatásosan segíti a központi könyvtár (főkönyvtár) az egyszerűsödött adminisztráció és központi irányítás révén az egyes könyvtárak igényeinek kielégítését. Így például a II. sz. Főkönyvtárban (központi könyvtárban — a szerk.), ahol Nánási Tibor a vezető, a Könyvtárellátóból érkezett megrendelőjegyzék egy példányát minden esetben eljuttatják az üzemi könyvtárosoknak választás céljából.

A VI. sz. Főkönyvtárban központi katalógust készítettek a könyvekről, így könnyen megállapítható, melyik könyvtárban mi van, ezáltal ugyancsak elősegíti az igények gyorsabb kielégítését, mivel az anyag gyorsabban áttekinthető. Ez a főkönyvtár segíti az üzemi könyvtárosokat a leltározásban is. A beérkező könyveket már másnap feldolgozott állapotban továbbítják az üzemi könyvtáraknak.

3. A főkönyvtárak megalakulásának harmadik fontos előnye, hogy megfelelő emberek kerültek a könyvtárosi munkakörbe. Ma az új rendszer bevezetése után majdnem mindenütt olyan könyvtárosokat találunk, akik lelkesedéssel végzik munkájukat és képzettségük is többnyire megfelel a követelményeknek. A VI. és IX. sz. főkönyvtárakhoz tartozó üzemi könyvtárosok részére a VI. sz. könyvtár — a szakszervezeten belül először — oktatást kezdeményezett.

Hogy mennyire fontos szempont a könyvtári munkában a könyvtáros lelkesedése, azt az I. sz. Főkönyvtárhoz tartozó Főtefu könyvtárosának, Páti Máriának a példája bizonyítja: saját forrásból köttette be az elrongyolódott könyveket, kívánságkönyvet vezet, s a könyv beérkezéséről, külön erre a célra rendszeresített nyomtatványon értesíti az olvasót. A VI. sz. Főkönyvtárhoz tartozó V. sz. Autójavító Vállalat könyvtárosa, Hetényi Mária is feljegyzi az olvasók kéréseit és azokat a főkönyvtárhoz továbbítja.

A VII. sz. Főkönyvtár könyvtárosa jelenleg egységes szabályzaton dolgozik a hajókönyvtárak számára. A szabályzat segít majd abban, hogy teljesen megszűnjenek a könyvelveszések. Igen fontos kérdés ez náluk, mert 46 hajókönyvtár és 4 üzemi könyvtár tartozik a főkönyvtárhoz. A hajókönyvtárakban háromhavonként cserélik az anyagot.

A könyvtárak munkájában mutatózó hibák inkább zökkenők, melyek minden új rendszer bevezetésekor szükségszerűen fellépnek. Többségükben a könyvellátás terén jelentkeznek. A már említett Főtefu könyvtárban például a könyvek

mennyisége sok esetben nem elégíti ki a munkáslétszám közel felét kitevő olvasótábort. Késéssel kapják meg az újabban megjelent műveket. Nincsenek megfelelően ellátva politikai művekkel sem, pl.: hiány mutatkozott a politikai gazdaságtan tankönyvekben.

A VII. sz. Főkönyvtárban 1955. júniusáig nem vezettek statisztikát az olvasottságról. Máshol helyhiánnyal küzdenek egyes könyvtárak, helyiségük kicsi és sok esetben az üzem vezetősége nem oldja meg ezt a problémát. A Közlekedés- és Postaügyi miniszter és a Közlekedési és Szállítási Dolgozók Szakszervezete Elnökségének együttes utasítása az üzemi könyvtárak fenntartásáról, s a könyvvállományuk védelméről kiadott rendelet azonban segít megoldani ezeket a kérdéseket is.

Kádár Péter
könyvtáros

A NÉPKÖNYVTÁROSOK CSERÉLŐDÉSÉRŐL

Igaz-e, hogy a népkönyvtárosok gyors változása állandó gondokat okoz mai napig? — Már régen nem így igaz. Az őszinteség azonban annak beismerésére kötelez, hogy elismerjük, volt e téren Békés megyében jobb helyzet is. Szerintünk nem elsősorban a tiszteletdíj kiutalása oldja meg a kérdést, s biztosítja a felsőbb könyvtári szervek és a népkönyvtárak jó kapcsolatát, hiszen a tiszteletdíj igen szerény. A népkönyvtárosok jó munkáját legalább annyira elősegíti, ha megszerethetik az ügyet, amelyért dolgoznak, s ezt nagyban megkönnyíti, ha barátságos viszonyt építhetnek ki a vezető könyvtári szervek dolgozóival. Ehhez azonban nem elég a módszertani csoportok instruktorainak a legtervszerűbb „kiszállása” sem, s az egy-két napos látogatás sem a járási és megyei könyvtáraknál. Nagyon hiányoznak ehhez a régen jól bevált 6 és 8 napos iskolák, melyeket a régi jó népkönyvtárosok ma is vágyakozva emlegetnek. Nem véletlen az sem, hogy azok mai napig a legjobb könyvtárosok, akik résztvettek ilyen tanfolyamon. Megismerkedtek itt a szakszerű munka alapelemeivel, nem okoz részükre nagy megterhelést a végzendő könyvtári tevékenység, hisz azt 6 nap alatt szórakozás közepette megtanulták. A békésmegyei könyvtár 10 ilyen iskolát rendezett már fennállása óta (a körzeti könyvtárosi időket is beleértve) és tapasztalataink szerint egy 30 személy részére szervezett iskola legalább 25 rendszeren dolgozó könyvtárossal gazdagította apparátusunkat. Legalább egy olvasói idény állandó munkáját megnyertük ez-

zel, s azok, kikben bízni nem érdemes. már 6 nap alatt kihulltak. Ez a mi véleményünk, s megerősítették ezt az 1955. év végén rendezett módszertani megbeszéléseken népkönyvtárosaink felzólalásai is. Így nyilatkozott többek között Tobai Sándor, a sarkadi V—VI. ker. könyvtárosa, aki 1952, Bulyovszky János, a békéscsabai Vörös Október tsz. könyvtárosa, aki 1951 óta végzi ezt a munkát. Érdemes lenne tehát ezen gondolkodni.

Lipták Pál

a Békéscsaba Könyvtár vezetője

EGY KUTATÓINTÉZETI KÖNYVTÁRRÓL

A Haltenyésztési Kutatóintézet könyvtárának állománya eltér legtöbb könyvtárunk anyagától, mert kb. 75 százalékban folyóiratokból, s csak 25 százalékban könyvekből áll. A folyóiratok között legértékesebb az *Archiv für Hydrobiologie* c. nemzetközi folyóirat, mely hazánkban hiánytalanul csak intézetünk könyvtárában található meg. Igen értékesek a külföldi halászati folyóiratok, melyeknek hiányzó köteteit a második világháború után még sajnos nem sikerült pótolni. A külföldi szakirodalomból a leggazdagabb a német nyelvű rész. Németországi vendégeink állapították meg, hogy nálunk megtalálhatók a náluk elpusztult szakkönyvek példányai. A szovjet szakirodalomból csaknem minden munka megtalálható, melyhez az utóbbi időben hozzájuthattunk. Azonban kár, hogy majdnem öt évig szünetelt a külföldi folyóiratcsereink, mert a *Halászat* c. folyóiratot 1948-ban beszüntették, s csak 1954-ben sikerült új szellemben és alakban megindítani. Az egy év alatt kiépített folyóiratcsere jelenleg 29 külföldi folyóiratot jelent az intézet könyvtárának.

A könyvtár jelenlegi állománya 1028 kötet könyv. A folyóirat állomány még feldolgozás alatt van. Jelenleg 111 féle folyóirat, kiadványsorozat, évkönyv jár az Intézet könyvtárának. A könyvtárban bekötetlen könyv nincs, a folyóiratok kötése folyamatosan történik.

Az új könyvtár a könyvállomány újrakatalógizálását tette szükségessé. Az új címleírások már a szabvány alapján készültek. A szakkatalógus elkészítése a jövő feladata. Az intézetnek nincs könyvtáros alkalmazottja és a kutatók „társadalmi munka” keretében végzik a könyvtár kezelését. A könyvkölcsönzést is sajátosan kellett megoldanunk: Az intézeti tagok átlagos könyv nagyságú kartonlemezre kapcsolt kölcsönzőlapot

töltenek ki, melyet a kivett könyv helyére tesznek. A könyvekre ezért kívül feltűnő raktári jelzetet ragasztottunk, hogy a katalógus alapján kikeresett könyv a sor és helyszám alapján igen gyorsan megtalálható legyen. Nem intézeti tagok kivételes esetben, rövidebb időre kaphatnak könyvet kölcsön intézeten kívüli használatra, mivel az egész könyvtár zékikönyvtár jellegű. Az intézeti tagok pedig a kivett könyveket dolgozóasztalukon tartják, hogy távollétükben mások is hozzáférhessenek, ha éppen szükségés.

A tudományos intézeti könyvtárak ügyének rendezésénél kívánatosnak tartanánk a következő intézkedéseket:

1. A kutatóintézeti könyvtárakat lásak el könyvtárosi szakképzettséggel is rendelkező könyvtárossal; kisebb könyvtárak esetében esetleg egy könyvtáros megosztott munkaidővel két intézet könyvtári teendőit láthatná el. Ahol nincs lehetőség főhivatású könyvtáros alkalmazására, a munkaidőkezdvezmény segítene, mert ebben az esetben is növekszik a könyvtáros felelőssége.

2. Készüljön el a kutatóintézeti könyvtárak minta alapszabályzata.

3. A kutatóintézeti könyvtárak együttműködését katalóguscserékkel kellene előmozdítani.

Amíg az Országos Könyvtári Központ működött, két olyan feladatot látott el, melyet a Széchenyi Könyvtár nem végez. legalábbis velünk kapcsolatban nem.

1. Minden év végén bekérte a folyóiratállomány gyarapodására vonatkozó adatokat és így a kutatóintézeti folyóiratállomány központi nyilvántartása biztosítva volt. Intézetünköt az OKK megszüntte óta nem kérték ezt a kimutatást és így azóta nincs folyóiratanyagunk országos nyilvántartásban.

2. A külföldről, pl. a leningrádi akadémiai könyvtárból ajándékba érkezett folyóiratokból. könyvekből intézetünk igen értékes anyagot kapott az OKK-tól, viszont azóta ilyen anyaghoz nem jutott.

Az intézeti könyvtár együttműködése a mezőgazdasági intézetek könyvtáraival és az Országos Mezőgazdasági Könyvtárral most épül ki. Az 1955. nov. 10-i mezőgazdasági könyvtárosi konferencia jelentős mértékben vitte előre a könyvtárak közötti kapcsolat ügyét.

Dr. Donátsy Ernő
a Haltenyésztési Kutatóintézet
könyvtárosa